

Unge arbeidstakere og sikkerhet på jobb i landbruket

Fra sensommeren og utover høsten skulle vi ha møter i flere kommuner med unge avløsere og gjerne også deres oppdragsgivere, hadde vi tenkt. Men, det meldte seg på svært få. Vi kunne ikke dra rundt for å holde møter med 2 – 3 personer bare. Så det endte opp med kun ett møte, i Aure, hvor det kom 12 tilsammen av både ungdommer og bønder.

Hovedtema på møtet var hvilke utfordringer som kan oppstå, og hvordan håndtere det. For de yngste arbeidstakerne kan det være mye nytt som skal læres, så det er viktig med god opplæring. Vi var litt inne på dette med traktorkjøring og hvilke regler som gjelder der. Og vi gjorde risikovurdering av noen arbeidsoppgaver på gårdsbruk.

Traktor

Når kan man øvelseskjøre ?

Må ha fylt 15 år.
Må ha tatt trafikalit grunnkurs.

Det er lov til å øve i et "avsperrt" område (privat grunn).
Man må ha visuell kontakt med instruktøren eller at

vedkommende sitter på i traktoren. Og man må ha mulighet til instruksjon – toveis kommunikasjon.

Traktoren må ikke være konstruert for å gå forttere enn 40 km/t.

Tilhengeren må ha totalvekt som er lov å dra med den traktoren du kjører.

Minstealder for klasse T er 16 år når traktor (med eller uten tilhenger) har en samlet tillatt totalvekt på maks 25 000 kg. Vektbegrensningen faller bort når du har fått to års erfaring i klasse T eller har fylt 21 år.

Når du har fått førerkort i klasse T, kan du øvelseskjøre med traktor som går høyst 50 km/t.

Risikovurdering av traktorkjøring

Først, hva er risikovurdering ?

Matematisk sett er risiko definert som en funksjon av konsekvens og sannsynlighet

$$\text{SANNSYNLIGHET} \times \text{KONSEKVENS} = \text{RISIKO}$$



Noen eksempler :

- Sannsynligheten for at en traktor blir påkjørt av annen trafikk langs veien er veldig liten, men konsekvensen kan være veldig stor ; hardt skadet eller dødsfall.
- Og motsatt, sannsynligheten for å bli sparka av ei ku som melkebonde eller avløser en gang i livet er ganske stor, men konsekvensen behøver ikke være mer enn et blåmerke.

Det er satt opp tabeller for konsekvens og sannsynlighet med verdiene 1 til 5, hvor konsekvens går fra ufarlig opp til katastrofalt/svært alvorlig, og sannsynlighet går fra lite sannsynlig opp til svært sannsynlig.

Beskrivelse av konsekvens

| | | Personer | Miljø | Materielle verdier / økon. tap |
|---|---------------------------------|--|-----------------------------------|---|
| 1 | Ufarlig | Ubetydelige personskader Fravær < 3 dager | Ubetydelige miljøskader | Ubetydelige skader på materiell: Skader under kr. (sett egne tall) |
| 2 | Farlig/Lite alvorlig | Mindre personskader Fravær 3 – 16 dager | Mindre miljøskader | Mindre materielle skader Skader: kr. (sett egne tall) |
| 3 | Kritisk Alvorlig | Betydelige personskader Fravær > 16 dager | Betydelige skader på miljøet | Betydelige materielle skader. Skader: kr. (sett egne tall) |
| 4 | Meget kritisk Meget alvorlig | Kan resultere i død | Alvorlige skader på miljøet | Alvorlige materielle skader; Skader: (sett egne tall) |
| 5 | Katastrofalt/svært alvorlig | Kan resultere i mange døde | Svært alvorlige skader på miljøet | Fullstendig materiell ødeleggelse. Skader: (sett egne tall) |

Beskrivelse av sannsynlighet

| | Betegnelsen | Forklaring |
|---|-------------------|---------------------------------|
| 1 | Lite sannsynlig | Sjeldnere enn en gang pr. 10 år |
| 2 | Mindre sannsynlig | 1 gang hvert 5 - 10 år |
| 3 | Sannsynlig | 1 gang hvert 1 - 5 år |
| 4 | Meget sannsynlig | 1- 10 ganger hvert år |
| 5 | Svært sannsynlig | Mer enn 10 ganger i året |


| Aksept kriterium | |
|---|-------|
| Lav risiko/ Akseptert risiko | 1-6 |
| Middels risiko, men bør forsøkes redusert | 8-10 |
| Høy risiko, ikke akseptabel | 12-25 |

Når man ganger sammen verdiene kommer man fram til en risiko.

Videre ser man på om det er akseptabelt eller om risikoen blir så høy at man må gjøre noen tiltak for at den skal bli lavere.

For traktorkjøring har vi i Landbruk Nordvest vurdert risikoen i følgende situasjoner, eller faren for at noe kan oppstå :

Barn på gårdsbruk, traktor på vei, velt i ulendt terreng, støyskade, vibrasjoner, kraftoverføringsaksling, maskiner bak traktor, vedlikehold av gamle traktorer, bruk av vinsj påkoblet traktor.

| Traktorkjøring | | HMS – system Landbrukets HMS-tjeneste Hjelpeskjema for risikoanalyse (2) | | |  Landbrukets HMS-tjeneste • helse • miljø • sikkerhet • |
|--|-------------------------|--|--------------------|--|--|
| Nr. | 2/2012 | Videre arbeid overføres til handlingsplanen nr: | | | |
| Farekilder/identifisert risiko | Sannsynlighet for skade | Konsekvens av skade, Hva kan skje? | Produkt for risiko | Hva kan gjøres for å redusere konsekvensene? Forebyggende tiltak | |
| Barn på gårdsbruk | 2 | 4 | 8 | Alltid ta en runde rundt traktor og maskiner/redskap før man setter i gang. Lære barn hvor de skal oppholde seg under traktorkjøring på tunet. | |
| Traktor på vei | 3 | 4 | 12 | Opplæring. Tilpasse fart til vei og om man har henger, redskap eller last. La annen trafikk passere av og til. Etterfølge lovverket. Alltid setebelte! | |
| Velt ved kjøring i ulendt terreng | 3 | 3 | 9 | Bredere hjulavstand. Planlegging av kjøreveg. Vurdere teknisk tilstand på traktoren. Ha lodd på traktor. | |
| Støyskade | 3 | 2 | 6 | Bruk hørselvern. | |
| Vibrasjoner | 4 | 2 | 8 | Innstilling traktorsete. Moderne utstyr. Passelig dekktrykk. | |
| Kraftoverføringsaksling | 2 | 4 | 8 | Opplæring. Ikke ha løse plagg. Vernedeksel | |
| Maskiner bak traktor, eks. rundballpresse | 3 | 4 | 12 | Opplæring. Ikke gjøre vedlikehold på maskin som er i gang/står på. Ta seg tid. | |
| Vedlikehold av gamle traktorer | 3 | 4 | 12 | Opplæring, kan nekte å bruke utstyr som ikke er i orden. Passe på etterfylling av væsker, olje etc. Ta service og rep. etter hvert, ikke vente. | |
| Bruk av vinsj påkoblet traktor - Kjetting/ wire ryker, traktorvelt, stokker e.a. som slår, klemskade, sårskade fra slitt wire | 2 | 4 | 8 | Opplæring, vernegitter, fjernkontroll på sikker avstand, personlig verneutstyr, planlegging. | |

Ung og ny i arbeidslivet

Det er ikke ment som noe kritikk fra vår side, eller at ungdommer ikke kan kunne og vite mange bra ting. Flere av våre yngste avløserer har vokst opp på gård og fått mye kunnskap inn tidlig. Er du mellom 15 og 18 år er du likevel ganske fersk i arbeidslivet, og det er egne bestemmelser for arbeidstid f.eks.

De aller yngste; 13 – 14 år, skal kun utføre lett arbeid.
Er du under 18 år skal du ikke jobbe overtid.

Arbeidstiden for personer under 18 år skal legges slik at den ikke hindrer skolegang, eller hindrer dem i å dra nytte av undervisningen.


For barn som er under 15 år eller er skolepliktig skal arbeidstiden ikke overstige:

2 timer i døgnet på dager med undervisning og 12 timer i uken i uker med undervisning,

7 timer i døgnet på undervisningsfrie dager og 35 timer i undervisningsfrie uker.

For eksempel i sommerferien.

Arbeidstilsynet ba oss på vårparten i år om å utarbeide en egen risikovurdering for unge arbeidstakere. Rett og slett hva vi og oppdragsgivere må være obs på når det gjelder de yngste avløserne. Så vi har ordnet denne :

| Unge Arbeidstakere | | HMS – system | | |  Landbrukets HMS-tjeneste • helse • miljø • sikkerhet • |
|--|-------------------------|---|--------------------|--|--|
| | | Landbrukets HMS-tjeneste | | | |
| | | Hjelpeskjema for risikoanalyse (2) | | | |
| Nr. | 2/2012 | Videre arbeid overføres til handlingsplanen nr: | | | |
| Farekilder/identifisert risiko | Sannsynlighet for skade | Konsekvens av skade, Hva kan skje? | Produkt for risiko | Hva kan gjøres for å redusere konsekvensene? Forebyggende tiltak | |
| Arbeid med maskiner og manglende evne til å vurdere fare | 4 | 4 | 16 | Holde seg til aldersgrenser på bruk av maskiner. Opplæring må være god og må omhandle sikkerhet. "Bremse selvtillit". | |
| <u>Øvelseskjøring</u> med traktor | 2 | 4 | 8 | Den som øvelseskjører skal ha gjennomført trafikkalt grunnkurs. På avsperrert / privat grunn skal den som øvelseskjører ha tilsyn av bonden, og de skal kunne kommunisere hvis bonden er utenfor traktoren. På vei skal ledsager være med i traktor, eller kunne kommunisere med ungdommen hvis han/hun ledsages fra bil kjørende bak. | |
| Manglende erfaring rundt storfe | 3 | 3 | 9 | Opplæring i <u>kusignal</u> . Jobbe sammen. | |
| Utmattelse, jobbe for lenge | 3 | 3 | 9 | Nok pauser. Følge lovverket "barn i arbeid" (AML). | |

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| Si JA til oppgaver man ikke er klar for å håndtere enda | 3 | 3 | 9 | Opplæring på Nybegynnerkursene for avløsere, om at det er lov, og viktig, å si fra hvis man ikke føler seg trygg i arbeidet enda. Informere i Infoskriv etc. |
| Manglende erfaring til å oppdage avvik | 3 | 3 | 9 | Under kurs få eksempler på avvik og hva som er sikkerhetskrav. Informere om hvem som er verneombud, også jevnlig i Infoskriv etc. |

Det handler mye om å ikke si JA til å jobbe på egen hånd før man føler seg klar for det. Spør heller en gang for mye ! Og, tør å si ifra til bonden hvis noe ikke er i orden. At arbeidsmiljøloven følges skal både oppdragsgiveren og landbrukstjenesten følge med på.

I forhold til pauser i løpet av arbeidstida, så er dette slik :

Personer under 18 år skal ha hvilepause i minst en halv time, om mulig sammenhengende, dersom den daglige arbeidstiden overstiger fire og en halv time.

VERNEUTSTYR



Om det utføres arbeid som krever verneutstyr, er LNV ansvarlig for å skaffe tilveie dette for fast ansatte landbruksvikarer. Øvrige avløsere må få dette tilgjengelig hos den enkelte oppdragsgiver. Vanlig prosedyre for ringavløsere er at gårdbrukerne sammen betaler for verneutstyr og arbeidstøy.

For tilfeldig arbeidskraft på bruket, er det også gårdbrukeren selv som er ansvarlig for godkjent verneutstyr, eller å påse at arbeidstakeren har dette.